

Luleå, 2021-01-28

Referens TRV:I2020/02739

Till:

Infrastrukturminister Tomas Eneroth
Infrastrukturdepartementet

Avsändare:

Swedish Lapland Visitors Board, 769607–5758
Storgatan 30 B
973 32 Luleå

Remissvar till Inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2022-2033 och 2022- 2037

Swedish Lapland Visitors Board är en näringslivsorienterad organisation och samverkansplattform som företräder besöksnäringen i Norrbottens läns samtliga kommuner samt Skellefteå och Sorsele kommun i Västerbottens län. Swedish Lapland används som gemensamt destinations- och platsvarumärke i marknadsföringen av Sveriges nordligaste destination.

Basprognos

Som många andra aktörer i norra Sverige är vi på Swedish Lapland Visitors Board inte överens om de basprognoser som presenteras i rapporten. Vi anser att de är direkt felaktiga då det inte tas hänsyn till de stora investeringar som påbörjats och planeras i norra Sverige. Enligt Norrbottens handelskammare kommer över 700 miljarder att satsas fram till år 2040. Förutom de stora investeringar som görs inom den traditionella basnäringen av bland annat LKAB och SSAB spås även besöksnäringen att öka under de kommande åren, efter att näringen har återhämtat sig från pandemin. Tidigare prognoser har talat om en ökning på 3-6% årligen på det globala planet¹.

Regeringen pekar ut besöksnäringen som en av Sveriges basnäringar. Den är personalintensiv och erbjuder många, inte minst unga personer och personer med utländsk bakgrund, ett första steg in på arbetsmarknaden. Näringen bidrar till Sveriges exportintäkter genom utländska besökares konsumtion i Sverige. Genom sin platsbundenhet bidrar den också till lokal och regional utveckling, så att stora delar av landet blir än mer attraktiva att bo, leva och verka i.²

Besöksnäringen är en av norra Sveriges viktigaste näringar. 2019 sysselsatte besöksnäringen i Swedish Lapland 4562 årsverken och bidrog till totala skatteintäkter på 741 000 000 kronor. Besöksnäringens positiva utveckling måste också tas mer hänsyn till i de prognoser som görs för norra Sveriges utveckling.

¹ UNWTO, 2020-06-29: <https://www.unwto.org/tourism-covid-19>

² Regeringskansliet, Näringsdepartementet, 'Regeringens arbete med turism och besöksnäring'

Luleå, 2021-01-28

Referens TRV:I2020/02739

Sveriges infrastruktur och besöksnäringen

Omsättningen för besöksnäringen i Swedish Lapland ökade med 86% mellan åren 2010-2019. Pandemin har medfört den största och snabbaste inbromsningen som branschen någonsin upplevt och effekterna av detta är idag svåra att överblicka. Swedish Lapland som destination har dock potential att stå sig stark även i framtiden. En ökad efterfrågan på naturnära upplevelser ger företagen i Swedish Lapland en bra position. Globalt ser man att traditionella stora resmål som stränder, temaparker och storstäder undviks till fördel för naturnära resmål och utomhusupplevelser där den sociala distansen blir lättare att hålla³. Att näringen växer ställer högre krav på en utvecklad infrastruktur och möjlighet att välja klimatsmarta resor. Tåg och resande i egen bil är transportsätt som redan innan Corona-pandemin hade en växande trend. Under pandemin växer de allra snabbast, medan flyg tappar som mest. Resenärerna efterfrågar hållbara transporter och man anser att det är tåg och bil som bäst kan erbjuda detta. Den goda tillgänglighet som flygförbindelser inneburit går inte längre att räkna med i den tid som följer pandemin, då flygbranschen genomgår ett stålbad.

Swedish Lapland är i hög grad en internationell destination som konkurrerar på en global marknad. Innan pandemin ökade resandet till Swedish Lapland mer än det globala resandet ökade. Sedan 2010 har de kommersiella gästnätterna i Swedish Lapland ökat med + 51% och uppgick 2019 till 4 066 000 gästnätter. Ungefär 85 % av dessa gästnätter utgörs av privatresenärer.

Swedish Lapland är tillsammans med Stockholm de svenska destinationerna med störst internationell kännedom. Potentialen på internationell (och nationell) marknad är enorm – om vi är konkurrenskraftiga. För att vara det krävs robust, tidseffektiv och konkurrenskraftig infrastruktur till och inom vår region.

Väl fungerande tillgänglighet är en avgörande faktor för hållbar besöksnäring. Besökare behöver kunna ta sig till och inom Swedish Lapland på ett effektivt och hållbart sätt. Persontransporter är en kritisk faktor för att destinationen ska fortsätta vara attraktiv. Oavsett hur besökaren kommer till regionen – med flyg, tåg, buss eller med egen bil – måste ett långsiktigt och kontinuerligt arbete ske för att säkerställa framtida transporter och planera för den infrastruktur som är nödvändig för fortsatt utveckling av näringen.

Norrbotniabanan

För besöksnäringen är det oerhört viktigt att få en hållbar och säker infrastruktur på plats, därför ser vi det som en självklarhet att Norrbotniabanan ska byggas omgående. För att få full effekt av vårt järnvägsnät bör den sista biten, mellan Skellefteå-Luleå, byggas så snart som möjligt för att koppla samman norra Sverige med resten av landet men också med Europa.

En stark pulsåder längs kusten är väsentlig för oss inom hela Swedish Lapland, då det inte bara gynnar våra företag längs kusten utan även öppnar upp nya transportmöjligheter för företagen och samhällena i inlandet. Många av våra företag är etablerade på landsbygden och vi ser Norrbotniabanan som ett bra komplement till malmbanan och inlandsbanan.

³ <https://www.phocuswire.com/covid-19-summer-trends-guide-for-hotelier>

Luleå, 2021-01-28

Referens TRV:I2020/02739

Det måste omgående tas ett beslut kring vilken järnvägskorridor som kommer att vara aktuell i Luleå kommun. I dagsläget låser osäkerheten upp mark och inga nya etableringar kan göras. För oss inom besöksnäringen är det självklart att välja det östra alternativet då flyget och tåget bör vara sammankopplade för effektiva och klimatsmarta resor.

Öst-västlig riktning

Norrbottens län är det enda län i Sverige som gränsar till två andra länder och Swedish Lapland utgör hela 25% av Sveriges yta. Destinationens unika natur och lokala kultur har ett högt internationellt attraktionsvärde och 31% av gästnätterna är utländska.

Under pandemin har många svenskar valt att semestra på hemmaplan men för att skapa långsiktig och hållbar tillväxt behöver Swedish Lapland den internationella besökaren. Internationella besökare stannar längre på platsen och spenderar mer pengar. Enbart den inhemska besökaren räcker inte för att fylla näringens kapacitet och önskan om tillväxt.

Region Norrbotten pekar ut i den regionala utvecklingsstrategin, RUS 2030, gränsöverskridande samarbeten, i synnerhet med grannländerna Norge och Finland, som strategiskt viktiga för att utveckla infrastrukturen.

I dag arbetar besöksnäringen i Swedish Lapland väldigt nära norra Norge och norra Finland. I projektet Visit Arctic Europe II samarbetar Finnish Lapland Tourist Board, Northern Norway Tourist Board och Swedish Lapland Visitors Board för att det arktiska Europa ska utvecklas som destination, men för att det ska lyckas krävs bra förbindelser mellan och inom länderna.

Samarbetet föddes ur marknadens efterfrågan, resenären vill resa i öst-västlig riktning (och vice versa). Den internationella besökaren vill uppleva allt det arktiska Europa har att erbjuda och ser inte landsgränserna som ett hinder. För att kunna skapa upplevelser som ger besökaren möjlighet att uppleva hela regionens uniciteter krävs fungerande transporter i alla riktningar. Tack vare att koppla samman länderna kan gästen färdas inom hela destinationen, stanna längre och spendera mer pengar på plats.

Regeringen har gått ut med att Trafikverket ska upphandla persontrafik ut till Europa, men ingenting nämns om den öst-västliga riktningen. Vi ser stor potential att sammankoppla den svenska och finska järnvägen. Både vi och utländska turoperatörer ser stora möjligheter för besöksnäringen om det sker en sammankoppling av järnvägen mellan Sverige-Finland. Så här säger Sari Kaufmann hos turoperatören Discover the World i Storbritannien.

"I think this a fantastic step towards connecting Sweden and Finland and opening up for new opportunities for both local residents and visitors."

Redan i dag har vi utländska besökare som vill ta tåget till Swedish Lapland från Storbritannien, och vi ser att trenden ökar på grund av efterfrågan på hållbart resande. Detta bekräftas av Paul Wagner and Andy Fairburn, på Nordic Tourism Collective:

"Train travel will only increase in popularity as holiday makers strive to reduce their carbon footprint and begin to embrace slow travel."

Luleå, 2021-01-28

Referens TRV:I2020/02739

För oss som bor och arbetar här är det viktigt med bra kommunikationer till våra grannländer. Det är även viktigt för oss att gods- och persontransporter sker på ett effektivt och miljömässigt sätt för att värna om vår närmiljö. Varje dag passerar ungefär 500 lastbilar över gränsen i Haparanda-Torneå⁴, mycket av det här godset skulle kunna gå på järnväg. Våra besökare som kommer hit vill se det genuina, klimatsmarta Sverige. Det är viktigt för oss att få över lastbilstrafiken till järnväg, för säkerheten på vägarna, för vår boendemiljö och för klimatets skull.

Nya vagnar till nattåget

För att fler ska välja tåget som färdmedel krävs det att tågvagnarna lever upp till resenärens förväntningar, eller helst till och med överträffar dessa. Det är alltså viktigt att de nattåg som ska ta lokalbefolkningen och besökare till Swedish Lapland är attraktiva. Regeringen måste låta Trafikverket få slutföra upphandlingen av nya vagnar och vi förutsätter att detta kommer att prioriteras i närtid.

Vägar

Besöksnäringen skapar levande samhällen och bidrar till positiva, långsiktiga samhällseffekter, då olika typer av verksamheter gör platsen mer attraktiv. Det blir möjligt att bo kvar när viktiga arbetstillfällen, regionala skatteintäkter och ökad tillväxt finns på platsen.

Region Norrbotten pekar i den regionala utvecklingsstrategin, RUS 2030, ut tillgängligheten som en viktig parameter för samhällsutvecklingen. Norrbottens näringsliv är beroende av en robust och kapacitetsstark infrastruktur. God samordning och tillgänglighet via flyg, väl fungerande tågtrafik och hög standard på hela vägnätet behövs för att näringen och regionen, fortsatt ska utvecklas.

För våra besökare är det viktigt med trafiksäkra vägar, välkomnande och underhållna rastplatser och bra möjligheter att stanna vid besöksmål och utsiktspunkter längs vägarna. Det måste till exempel vara möjligt att ta sig till Rissajaure utanför Kiruna på ett säkert sätt, inte som idag när alla besökare parkerar längs E10:an och därmed skapar en trafikfarlig plats.

Våra företag är oftast lokaliserade på landsbygd och det är viktigt att vägar utanför städerna också har en hög standard. Ett exempel är väg 99 mellan Haparanda- Övertorneå där besöksnäringen har ökat mycket och stora investeringar är på gång. Detta kommer att leda till att fler besökare väljer att ta denna väg, även cyklisterna, vilket kommer att skapa ett bekymmer då alla ska samsas på den smala vägen.

Flyg

Swedish Lapland är ett internationellt resmål, där den internationella besökaren står för 33% av gästnätterna. Swedish Lapland är även ett perifert område, avstånden till storstadsregioner och tätbefolkade områden i världen och Europa är stort, till och med avstånden till de mer tätbefolkade delarna av Sverige är stort. Effektiva flygvägar är en förutsättning för att vara en attraktiv destination.

⁴ https://www.barentsinfo.fi/beac/docs/JointBarentsTransport_Plan_15_06_2016_eng.pdf

Luleå, 2021-01-28

Referens TRV:I2020/02739

Den kris som flygbranschen genomgår till följd av Corona-pandemin är den största inom den kommersiella flygtrafikens historia. Förändringar som redan var på gång inom branschen: mindre plan, ett skifte från hubbar till "point-to-point"-rutter och ett mer miljövänligt flyg kommer nu att ske snabbare. Trender pekar också på att efterfrågan på hållbara transportslag och miljövänligare resor ökar än snabbare under pandemin.

I pandemins spår ser vi dyrare biljettpriser och sämre tillgänglighet. Samtidigt ser näringen en stor möjlighet i att etablera nya förbindelser med point-to-point-rutter från Europa, drivna av den växande naturturismen och den ökade efterfrågan på destinationens unika arktiska natur och kultur.

Direktflyg från internationella flygplatser och effektiva förbindelser för inrikesresor kommer att vara kritiskt för besöksnäringen i Swedish Lapland under en lång tid framöver. Flygförbindelser är också en viktig parameter för samhällsutvecklingen och destinationen är beroende av en robust och kapacitetsstark infrastruktur.

Annika Fredriksson,

tf VD, Swedish Lapland Visitors Board